

zelena dežela

Glasilno Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

št. 165 / april 2021

Potrjeno uspešno delo zbornice

Iz dela organov KGZS od februarja do aprila letos.

str. 3

Senene kmetije malo drugače

V okviru EIP projekta Seneno meso in mleko smo v prvih mesecih leta obiskali kmetije, ki so partnerice projekta.

str. 6

Zakaj slovenska jabolka bonita

Vse ljubitelje jabolk aromatičnega okusa z izrazito kislostjo in prijetno sladkobo razveseljuje dejstvo, da so slovenski sadjarji pričeli s pridelavo jabolk bonita.

str. 9

Ko strojniški poklic zamenjaš s kmetijskim

Predstavljamo kmetijo Milavec, po domače Pr' Mačon, kjer gospodari mladi prevzemnik Dominik Milavec.

str. 16

Tegobam v kmetijstvu ni videti konca. Sneg in nizke temperature so že četrto pomlad v zadnjih šestih letih pobrale velik del pridelka, največ v sadjarstvu, nekaj tudi v vinogradništvu, pozeble so zgodnje medovite drevesne vrste, za druge kmetijske panoge pa je še težko oceniti, kakšne bodo posledice. Vendar je bila letošnja pozeba hujša od vseh prejšnjih, saj so bile temperature v nekaterih trajnih nasadih več dni krepko pod lediščem, v ekstremnih primerih tudi pod -10 stopinj Celzija. (Foto: Damijan Vrtin)

Bolje preprečiti

Žalostno dejstvo je, da danes (leto dni po začetku epidemije) že skoraj vsak otrok ve, kako preprečiti okužbo s koronavirusom: nošenje maske, umivanje in razkuževanje rok, izolacija in cepljenje. Ob upoštevanju vseh teh ukrepov je verjetnost, da bi dobili okužbo in jo širili naprej, zelo majhna, skoraj nična. Tukaj ni treba biti posebej pameten pri ugotovitvi, da je bolje preprečiti kot zdraviti. Kaj pa pri naravnih nesrečah? Trenutna pozeba, ki je zajela celo Slovenijo, je še enkrat pokazala, kako občutljivo in od narave odvisno je kmetijstvo. Še najbolj je prizadeto sadjarstvo, kjer težavam ni videti konca. Ob vseh težavah v zadnjih letih zaradi ruskega embarga, eni kakovostno slabi, a obilni letini in slabši prodaji zaradi epidemije covid-19 so sadjarje prizadele tudi tri hude pozebe v letih 2016, 2017 in 2020. V letošnjem letu prav tako ne kaže najbolje, saj so se uresničile napovedi o nizkih temperaturah okoli velike noči in v tednu po veliki noči, ko so se na nekaterih območjih temperature spustile pod minus deset stopinj Celzija. Že malce prej so specialisti za sadjarstvo pri KGZS ugotavljali, da so nizke temperature na Primorskem na izpostavljenih lokacijah že prizadele marelice, ki so že cvetele. Seveda je ob še svežih ranah stopnjo poškodovanosti težko napovedati, saj bo dokončna škoda znana šele čez nekaj tednov. A po prvih ocenah kmetijskih svetovalcev – specialistov pri KGZS so največ škode pri tem utrpeli sadne vrste na celem območju Slovenije, kjer so sadne vrste v polnem cvetu, z izjemo Gorenjske, kjer se

cvetenje šele pričinja. Nizke temperature so močno poškodovale košičasto sadje ter jabolane in hruške. Po prvih ocenah kaže na od 80- do 100-odstotno poškodovanost. Od jagodičevja so praktično uničene borovnice, ribez in robide, pri jagodah pa kaže na od 50- do 100-odstotno poškodovanost. Na nekaterih območjih (npr. Posavje, Podravje) so precej prizadeti tudi vinogradi. Zelene odgnane mladike so na vinski trti pozeble od 30- do 90-odstotno, odvisno od lege vinograda. Med zelenjadnicami je največja škoda na špargljih (30-odstotna) in na posevkih zelja ter solate. Še dobro, da vsaj pri poljščinah trenutno ne moremo govoriti o večji škodi zaradi pozebe.

Kaj torej narediti? Tako kot za zunanje športe pogosto pravijo, da je to šport na prostem in da na vreme (veter, sneg, dež, odjuga) ne moreš vplivati, enako velja tudi za kmetijstvo. S to razliko, da v kmetijstvu ne moreš cvetenja, razvoja plodu ali sadu, setev, žetev in letine prestaviti na drugi teden, na drugi kraj ali pa te »tekme« mirne duše odpovedati. Kmetijstvo je namreč hrana, brez hrane pa še nismo navajeni živeti. Zato je zelo pomembno, kako hitro se bomo v kmetijstvu prilagodili naravi, kajti narava se nam ne bo. In prej ko bodo to spoznali in temu primerno sprejeli prave rešitve tisti, ki lahko pomagajo pri tem, lažje bo nam vsem.

Robert Peklaj, urednik

53. **MOS**

15.-19. SEPTEMBER 2021

CELJSKI SEJEM

Senene kmetije malo drugače

V okviru EIP projekta Seneno meso in mleko smo v prvih mesecih leta obiskali kmetije, ki so partnerice projekta.

Dominika Klavž, KGZS
dominika.klavz@kgzs.si

Obisk je bil namenjen postavitvi poskusov, ki se bodo izvajali v tem letu, odvzemu vzorcev tal, živinskih gnojil in krme. Rezultati bodo podlaga za priročnik za druge kmetije, ki se bodo želele usmeriti v tak način priraje mesa in mleka.

Namen projekta je zagotoviti obstoj in razvoj živinorejskih kmetij na HGO območjih, povečati pridelavo senenega mleka za potrebe dopolnilnih dejavnosti na kmetiji kot tudi industrijske predelave ter seneno meso in mleko narediti prepoznavno živilo kot izdelek višje kakovosti.

Turistična kmetija Apat

Kmetija Apat ima razgled na Velenjsko jezero in na okoliške hribe. Na sončnih pobočjih pridelujejo kakovostno seno za čredo rjave pasme. Vmes se najde tudi kakšna posebna pasma, ki je ne bi pripisali kmetiji, usmerjeni v priraje senenega mleka. Na kmetiji imajo namreč tudi križance med angusom in wagyu govedom, imajo pa tudi dva vola.

Kmetija je tehnološko dobro opremljena, saj imajo dosuševalno napravo na topel zrak za seno v rinfuzi, dosuševalno napravo za dosuševanje bal, teleskopski nakladalec sena, dobro pa je podprt tudi strojni park za spravilo krme.

Kljub tehnološki opremlje-

nosti je še vedno nekaj manevrskega prostora za izboljšave. Gospodar Peter se zaveda šibkih točk. Ena izmed teh je menedžment na kmetiji. Rad bi tudi optimiziral čas molže in morda se bodo v prihodnje opremili z robotom za molžo. Rok za delo na tako pestri kmetiji je vedno premalo. Poleg priraje senenega mleka predstavlja glaven vir dohodka turizem na kmetiji, po korakih pa začenjajo s predelavo mleka in mesa. Nekaj površin je namenjenih tudi vinogradništvu in sadjarstvu.

Večino pridelkov prodajo preko turistične kmetije, mleko pa odkupuje Mlekarna Celeia, ki je že pričela prodajati seneni sir. Možnosti za prodajo je še veliko, a jim trenutni obseg dela ne dopušča krepitve trženja preko drugih prodajnih kanalov.

Kot partner v projektu Seneno meso in mleko je kmetija Apat primer dobre prakse, kjer lahko kmetije, ki razmišljajo o vstopu to shemo kakovosti, dobijo veliko koristnih napotkov in zamisli za usmeritev kmetije.

Od zemljanke do kozolca

Na Katarini nad Ljubljano se nahaja kmetija Žige Kršinarja, ki že enajsto leto kmetuje na ekološki način. Kmetija je tudi ena izmed partneric v projektu EIP Seneno meso in mleko. V lanskem letu so pridobili certi-

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

fikat za Seneno meso in mleko, kar pomeni, da je njihova ponudba še višje kakovosti, saj gre za dva različna standarda hrane, ki se lepo dopolnjujeta.

Pri Žigu sem bila pred nekaj leti kot kontrolorka ekološke pridelave na IKC UM. Priznam, da me je sprememba na njegovi kmetiji prijetno presenetila. Krave so se iz zemljank premaknile v nov, sodoben kozolec, nastala je maneža za konje, počasi se oblikuje tudi učna kmetija. Kmetija je gorsko-hribo-

vska in relief je vse prej kot enostaven za obdelavo. Pretežni del Slovenije je v OMD območju in prav raznolik teren je kriv za čarobnost slovenske pokrajine. Zato v projektu EIP Seneno meso in mleko iščemo zamisli in rešitve za ohranitev posebnosti na območjih, ki so manj ugodna za kmetovanje. S poskusi v okviru projekta bomo preverjali različne pristope za izboljšanje krme in povečanje njene količine.

Prav v EIP projektu Seneno meso in mleko želimo prikazati možnosti razvoja za kmetije, ki se nahajajo na območjih z omejenimi dejavniki, da bodo lastniki videli priložnost za razvoj, možnosti za prodajo kakovostnih proizvodov po višji ceni in dostojno življenje.

Izzivi kmetije Kukenberger

Kmetija Tonija Kukenbergerja se nahaja v Gorenjih Ponikvah pri Trebnjem. Inovativni mladi kmet je zaradi paše krav v poletnih mesecih sam konstruiral premično molžišče, da lahko kupcem ponudi res sveže in kakovostno mleko, krave pa so zadovoljne. To pa se pozna tudi v končnem izdelku.

V marcu smo v okviru projekta EIP Seneno meso in mleko obiskali kmetijo in zastavili poskus košnje, ki ga bomo do konca speljali v letošnjem letu. Kmetija se nahaja na območju, kjer je območje mikroklima in v primerjavi z okoliškimi kraji ter kmetijami beležijo nižji delež padavin in so zato bolj izpostavljeni suši. Voda pa je ključnega pomena za razvoj trav in metuljnic, ki so sestavni del kakovostnega sena. Kmetija se s tem izzivom spopada že nekaj

časa, segrevanje ozračja pa v zadnji letih stanje še poslabšuje. Za lastno čredo jim tako ne uspe vedno pridelati dovolj kakovostne krme. Ker so ekološka kmetija, so omejitve glede dokupa še s strani ekološkega standarda.

Kako torej optimizirati pridelavo na travinju kljub sušnim razmeram? Katere trave in metuljnice izbrati, da imamo kakovostno seno za živali in da je kakovosten tudi končni proizvod? Vsekakor izziv, s katerim se sooča marsikateri slovenski kmet.

Drugačna zgodba sredi ravnine

V okviru projekta smo konec februarja obiskali kmetijo Odems, ki se nahaja v Predosljah. Za razliko od ostalih partnerskih kmetij v projektu se ta kmetija ne nahaja na območjih z omejenimi dejavniki, temveč sredi ravnine. Na kmetiji živita in delata go-

Z zastavljenim poskusom bomo v okviru projekta preverili vpliv gnojenja na kakovost in količino krme, saj je prav krma osnova za zdrave živali in kakovostne proizvode. Z diverzificiranimi kmetijami bomo lahko prikazali širšo sliko in uporabnost projekta.

Dodana vrednost mesu prek mesnin

Le streljaj od Jeruzalemske vinske poti se nahaja kmetija Zadravec. Že dobro desetletje se ukvarjajo s prodajo ekološke govedine neposrednim strankam, v zadnjih letih pa kakovost nadgrajujejo še s standardom Seneno meso in mleko.

V marcu smo jih obiskali kot partnerje EIP projekta Seneno meso in mleko, da skupaj načrtujemo dejavnosti za letošnje leto in razrešimo še kakšen izziv, ki ostaja na poti do uspešno zaključenega projekta. Kmetija se v zadnjih letih vedno bolj usmerja tudi v predelavo mesa v mesne izdelke. V urejenih prostorih za predelavo nastajajo izdelki iz mesa, manevrskega prostora za izboljšave pa je vedno še kar nekaj. Gospodar Matej se zaveda, da brez dobrih tehnologov ni vrhunškega izdelka in samo kakovostna suro-

spodar Gregor in žena Darija ter pet otrok, ki poskrbijo za živžav.

To, da se ob okoliških kmetijah, ki so usmerjene v visoko intenzivno kmetijstvo, odločiš za drugačno pot, zahteva svojstven pogum. Silažne bale je zamenjalo seno, prodaja pa je usmerjena predvsem na končne kupce. Od leta 2019 imajo certifikat Seneno meso in mleko, s čimer dokazujejo višjo kakovost svojih proizvodov. Kmalu bodo te lahko ponudili v novi butični trgovinici na dvorišču. Zgrajena je kot kozolec, ki je tudi simbol blagovne znamke Seneno. Kozolec predstavlja most med preteklostjo in današnjim časom, hkrati pa je slovenski simbol.

vina ni dovolj, da je končni proizvod dober ter všečen širši javnosti. Zato se je povezal s tehnologinjo, specialistko za predelavo mesa, da bodo v okviru projekta nastali tudi vrhunski mesni proizvodi.

En izmed izdelkov ob koncu projekta EIP Seneno meso in mleko bodo tudi neke vrste tehnološka navodila za predelavo mesa in mleka ter pot od surovine do kakovostnega končnega proizvoda.

KATALOG ŽIVIL
za javno naročanje